

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. iii. Que precipue versent[ur] in inte[n]tione plutarchi: & de reuerentia
exhibe[n]da deo & reb[us] sacris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Polícratici de Curialiū nugis.

nem / q̄ oīa sillabatī exequi seruilis interptationis est / que poti⁹ affectat speciem q̄ vires auctoris exp̄mere. Et quia apud ip̄m de ceremoniis & cultura deorū plura que religioso p̄ncipi putabat ingerenda sup̄stitiosius disputata sunt: his omīssis que ad idolatrie cultū p̄tinent / p̄stringam⁹ breuiter sensum hoīs: quo principem & officia reipublice ad cultum iustitie informabat.

¶ Que precipue versentur in intentione plutarchi. & de reuerentia exhibendo deo & rebus sacris. Cap. III.

N sūma ergo q̄ttuor sunt que niti⁹ reipublice p̄ncipi bus inculcare. Reuerentiā dei: cultū sui: disciplinā officialiū & p̄tātū: affectū & p̄tectionē subditorū. Deū ergo asserit in primis honorandū: deinde seip̄m colē

s. ad Thes. iij.

dum vniciq; vt fm qd̄ apostolus sentit / licet ille apostolum nō agnoscat. Vnusq; vas suū possideat in sanctificatione & honore. Post vt doctrinā p̄positi totius disciplina dom⁹ redoleat: & tādem vniuersitas subditorū de capitis prepositorū sibi incolumitate letetur. Magnorū quoq; virorum strate gematicis & strate

Matth. xxij.

gematib⁹ vtitur: que si p̄ singula inferant̄ tediosa erūt lectori & p̄ pte a fidei nostre sinceritate recedēt. Ceterū quia facti patres & principū leges / illius (deducta tñ p̄fidia) vidētur inherere vestigiis / doctrinā eius sermone catholico & succicto / adiectis ex pte strategematicis eius attingam⁹. Porro ei initiū a reuerentiā numinū est: nobis a deo q̄ ab oibus ḡnāliter amandus est & colendus ex toto corde: ex tota aīa: ex totis viribus suis. Probatio

s. Joan. iij.

hō dilectiōis exhibitio est operis. Et licet per seip̄m possit amari tanq̄ qui citra opem mediū se infundat amanti: tñ ad cultū exteriorē / alicui⁹ medietatis interuentus necessarius est: eo qd̄ deū nemo viderit vnq̄. Videndi vero nomen ad appellationē oīm sensuū vtriusq; nature dilatabis: quia presentialiter & pure non sentiet eū homo & viuet / nisi forte ea sensuū pte que corpis nescit agustias: nec defectū tēporis sentit: sed viuacitate sui ex grā pmanet in eternū. Charitatē loquor que non euacuat: sed p̄ficit q̄to ad eū quē desiderat familiar⁹ accedit. Nā fides velū habet: & spes de gratie meritiq; fomēto consciētā demulcēte / voti sui letitiā in futura protendit. Fides itaq; & spes imitant̄ quidē sensum: subsistūt tñ citra / agētes interim q̄si p̄ speculū & in enigmate / donec earū specie imutata vitatis substantia plenarie illucescat. Qui hō nullo pōt sensu p̄spicue videri: facile nequit agnosci. Qd̄ autē non cognoscit̄ / diligēter coli nō pōt nisi per mediū. Vñ numā pompiliū ceremonias quasdam legimus indixisse ro-

manis & sacrificia: vt sub immortalium deorum pre-textu/ad colendam pietatem religionem & fidem: & cetera que eis intimare volebat ipsos facilius inuitaret. Testatur hec ancilia atque palladium sacra quedam imperii pignora. Ianus bifrons belli & pacis arbiter. Focus vestes virginibus consecratus quo in honore celestium siderum flamina custos imperii iugiter vigilaret. Sed & annus in menses duodecim dilatatus: fastorum & nefastorum varietate dierum depictus: pontifices: augures & sacerdotum varii ritus: quibus ita barbarie occupavit/ vt ab iniuriis temperarent: feriantur ab armis: iustitiam colerent/ & civile sibi inuicem impertiret affectum. Eoque ferocem redegit populum vt imperium quod vi (vt dicitur) & iniuria occupauerat: iustitie & pietatis legibus feliciter gubernaret. Sed quid profero numam cum & patres fidei nostre/ veteris legis sacrificia asserant instituta/ ne in demoniorum cultu populus occupatus/ ne religionis deiceret cultum: ritu gentium sacrificia sua demoniis immolans & non deo? Colitur ergo deus aut affectu mentis: aut exhibitione operis: sed affectus dilectionis ipsum pure attingit licet aliquo sensu corporis vel anime dum peregrinatur a domino/ & mens mole corporis pregrauata: plene nequeat comprehendere. Et certe eo amantius ardenti/ & studiosius queritur: quo altitudo & imensitas diuitiarum potentie sue & sapientie omnem exuperat intellectum/ virtute tantam omnem creaturam circū penetrat implet & protegit: vt nequaquam latere valeat qualibet rationalem creaturam. Ipsa quoque irrationabilia ipsum esse/ & tale esse & tantum plurimis indiciis protestantur. Miro itaque modo sic intelligentiam sui infundit: vt subtrahat: sic subtrahit/ vt infundat: & secundum mensuram beneplaciti sui sic operatur in singulis/ vt cum intentionis & remissionis vices ignoret/ & si non per essentialiam qua omnem replet uniformiter creaturam: plus vel minus videatur inesse per gratiam. Nam per unionem/ in solo unigenito virginis filio esse fideliter approbatur. Est itaque nunc quasi singula in singulis: futurus vt scriptum est: omnia in omnibus electis. Et sicut natura ignis/ collatione tamen dispari (quoniam ei nihil potest pariliter comparari) a sole diuersos/ pro corporum diuersitate producit effectus. Sic illa si tamen magna maximis conferre liceat/ in multis multipliciter lucet. Solaris siquidem radius si forte incidat in carbunculum egrediens aut reuerberans rutilus: vicinum facit aerem rutilare. Idem ignis in smaragdo virescit. firmamento puriori in saphiro conformatur. Iacincti quoque speciebus efficit concolor. In topazio qui quo rarior eo preciosior est: omni fere colore superbit. Si ei irim obiciat thaumaciadis representabit

1. Corin. xv.
Ad ephes. iiii

Carbunculus:
Smaragdus.
Saphirus.
Iacinctus.
Topazii preciositas quomodo agnoscitur.

Polícraticí de Curialíū nugis.

ps. cxlix.

Jo. ij. Lu. xix.

Ecclíastes. iij

1. Corin. vi.

imaginē. Aque superiectus vndat in lacunari. Sed & ignē celestem in supposita traicit per berillū. Vides igit̃ i multis q̃ multa sit ignis natura. Sic in aliis est prudentia/fortitudo/in aliis tēperantia/in quibusdā iustitia. In nōnullis fides/longanimitas/spei in aliis. In his fevor est charitatis. Hic patiētia laborū/illíc dolorū consolatio/alibi pseuerantia bonorū operū: qui tñ singula in singulis est vnus & idē deus. At i futuro qñ immediata facie p grām eius videbimus eū sicuti est oīa in omnibus erit: qñ nulli ad beatitudinē/alicius virtutis substantia deerit: cū ipse in oībus futuris sit plenitudo virtutis & cumul⁹ beatitudinis: adeo quidē vt iuxta traditionē p̃m/tāta maiestat̃ (sue plenitudine) videatur adesse electis: vt nihil eis desit in vlla gratia: & ipse fere solus videatur in illis & illius noīe censeatur/ salua veritate substantie: & sine omni virtutis nature. Hinc forte est illud. Exultabūt sancti in gloria: letabunt̃ in cubilib⁹ suis/ cū sibi tūc puia credant̃ esse corda sanctorū: & vnusquisq̃ nō modo in sua sed & in oīm conscia gl̃ietur. Sicut enī ignis (vt in p̃dicta moremur similitudine) ferri naturā penetrat: & accēdit vt nihil cernat̃ i eo nisi ignis. & sicut solaris radius illustrās aerē: solis vel radii censetur noīe: sic deus oēs replebit electos: vt oīm ifirmitate & mutabilitate absorta: cū mortale imortalitatē/ & corruptibile incorruptibilitatē induerit/ deus fere solus in omnibus agnoscat̃. Ad hanc nōnulli sententiā referūt/ q̃ angeli iā future beatitudinis noīe participes visi ab hoībus adorant̃: eo q̃ in eis visa est quedā p̃ntia deitatis/ cū tamē creatura a creatura adorari oīno non liceat. Sic etiā in facie saluatoris aliquid deitatis resplēdit quādo de funiculis facto flagello videntes & emētes eiecit e tēplo/ docēs oēm negociationē exterminandā esse a domo orōnis. In aliis hoī & si adsit diuinitatis p̃ntia/ plenitudo eius in presēti nequaquā adest/ sed vsq̃ quaq̃ latere non potest. Est igitur in maiestate mirabilis/ venerabilis a sapiētia/ a bonitate amabilis: & hūc cultū citra oēm medietatē/ potest ei fidelis impēdere creatura. Quid enim necesse est ad hoc vt eū timeam⁹/ veneremur & diligam⁹? Et hic est forte funiculus triplex iter creatorē & creaturam qui facile solui nō potest. Sed omniū tenacissima est vis amoris. Charitas siquidē nūq̃ excidit: quā si qs adheret deo/ vnitur ei & cum eo vnus spiritus est vtiq̃ qui vnitur ei et sic vt vn⁹ spiritus/ sic familiaris est: & ab obsequio eius qd̃ est in spū arceri non potest. Ille autem cultus qui in exterioris operis exhibitione consistit/ medio indiget: eo q̃ ad spiritū corporalis nobis nō

patet accessus. Quod & illum planū est docuisse qui in samari-
tania ecclesiam instruens ait. Spiritus est deus et eos qui volūt
adorare in spiritu & veritate oportet adorare. Vt tñ ad thronū
illius quocunq; modo humilitatis nostre cōscendat infirmitas/
& aliquā habeat materiā meritorum: sēsualiter coli voluit/ qui
sensum dedit: & qui animā glorificabit & carnem/ vtriusq; fide-
lem expetit famulatum. Se quoq; voluit etiam corporaliter ho-
norari: vt q̄tauis tarditas infidelitatis/ aut negligentie excusa-
tionem non habeat.

Joan. iij.

De reuerentia rerum & personarum: & quot modis persona
sit venerabilis.

Capitulum. IIII

Reuerentia ergo que corporaliter impenditur aut in per-
sonis consistit aut in reb⁹. Personarum vero ratio ha-
betur/ aut a natura: aut ab officio: aut a morib⁹: aut a
cōditione: aut a fortuna. Natura parētes veneramur
& liberos: & quos nobis caro coniunxit: vt putavxorē: cognatos
& affines. Vnde & gentiū iure receptū est/ eo q̄ peque fit apud
omnes gentes. Ad hoc etiam & diuino iure vrgemur quo scri-
ptum nouimus. Honora patrem tuum & matrē tuā vt sis lōge
uius super terram. Et qui patri vel matri maledixerit morte mo-
rietur. Liberos non multū oportuit cōmendari: eo q̄ nemo car-
nem suam odio habuerit. Sed nec vxorem propter quā hō relin-
quit patrem & matrē: adherens vxori sue: vt sint duo in carne
vna. Nō tamen in hac parte diuine legis mandata desunt. Et
si ppter nature stimulū qui satis vrget rari⁹ inferantur: proten-
duntur tamen ad cognatos & affines quos per se natura cōmē-
dat. Officiū vero est debitum exequendi que vnicuiq; ex iſtitu-
tis & moribus agenda sunt. Ex eo nāq; personis singulis pprii
congruunt actus. In his autez que sic agēda sunt alia ad publicū
alia ad suū cuiusq; pertinet statū. Ex quo liquet officiorum que-
dam publica: quedam priuata conuenienter dici. Priuatorū ve-
ro tanta est multiplicitas q̄ta fere est diuersitas personarū. Pu-
blica quidem omnia referuntur ad duas species. Aut enim a di-
uino aut ab humano iure descēdūt. Hec autē ex libris officiorū
latius patēt: sed ad presentem articulū: vt publicis officiis reue-
rentia impendatur. Tāta nāq; debetur eis: q̄ta est eminentia cui-
uslibet magistratus. Hanc quidem aut facit: aut indicat vniū-
cuiusq; cōpetens iurisdicctio: cum reuerentia magistratū aut cō-
temptus redundet in honorem aut contumeliā subditorum.

Hoc mēbrū de-
clarabit. i. c. p
xi. xli. illa xō.
in princi.

Exodi. xx.
Deutero. v.
Ad idē Mat.
xv. Marci. viij
et Eccl. iij.